

روایتی از آیین‌های مختلف عزاداری در سیرجان؛

محرم، به سبک مردمان سیرجان

هدی رضوانی پور

گزارش

می‌گذارند تا فراموششان نشود رسالت اصلی عاشورا، حفظ نماز اول وقت بود.

خانه حاج رشید؛ نوستالژی عزاداری‌های کودکی

اما ظهرهای دهه اول محرم حال و هوایی برایم دارد سرشار از نوستالژی دوران کودکی. منزل حاج رشید و کوچه‌ای که منزل در آن واقع است؛ معروف است به محل عزاداری‌های دهه اول محرم. منزل حاج رشید در سال ۱۲۷۴ هجری قمری توسط مرحوم سیدابراهیم رضوی معروف به آسید ابراهیم بزرگ، ساخته و پنج سال بعد وقف اولاد شد تا محلی باشد برای عزاداری امام حسین (ع) و حالا بیش از ۱۵۰ سال است که ۱۰ روز اول محرم در این محل عزای حسین (ع) بر پا می‌شود. آخرین جمعه مانده به شروع محرم، خیمه بزرگ عزاداری اباعبدالله... در حیاط منزل حاج رشید با حضور نمایندگان هیئت‌های مذهبی و مسئولان شهرستان طی مراسمی بر پا می‌شود و پای منبر اباعبدالله... اشکی ریخته می‌شود و همه آماده می‌شوند برای ۱۰ روز عزاداری دهه اول محرم.

خانه مرحوم سیدابراهیم رضوی معروف به حاج رشید هر سال کانون عزاداری‌های محرم در سیرجان است. خانه‌ای قدیمی که نمای خشت و گلی خود را حفظ کرده است. خدا رحمت کند مرحوم حاج رشید را که اگر خانه‌اش را وقف عزاداری اباعبدالله... نکرده بود الان سرنوشتش شده بود مثل خیلی از ساختمان‌های قدیمی سیرجان که در واقع هویت سیرجان بودند و بیانگر قدمت تاریخی این شهر که اینک با خاک یکسان شده‌اند. این خانه در کوچه‌ای جنب بلوار دکتر صادقی واقع است که کوچه اصلی عزاداری سیرجانی‌ها در محرم است. خانه حاج آقا اعلا هم در این کوچه وقف عزاداری محرم است. همچنین وجود هیئت‌هایی چون کاروان حضرت علی اکبر (ع) و کاروان حضرت ابوالفضل (ع) و حسینییه ثار... در این کوچه، آن را به قطب عزاداری بدل کرده. هر ساله هیئت‌های عزاداری از سراسر شهر به این کوچه می‌آیند و مردم عزادار را دور خود

بنجا، دارالحسین (ع) است

سیرجان را دارالحسین (ع) نامیده‌اند، به واسطه ۲۰۰ هیئتی که در سطح شهر فعالیت دارند و محرم هر سال را پر شور و حال برگزار می‌کنند. اگر تعداد هیئت‌های روستاها را هم اضافه کنیم، آمار از ۲۵۰ عدد خیلی بیشتر می‌شود. حال و هوای محرم‌های سیرجان، حال و هوای عاشقی است. طعم عجیبی دارد که مزه‌اش می‌نشیند کنج دلت و حس خاصی را در سراسر وجودت جاری می‌کند. هیئت‌های مذهبی، در دهه اول محرم سنگ تمام می‌گذارند برای سالار شهیدان. سراسر شهر سیاهه عزا نصب می‌شود و در حسینه‌ها و تکایا، گوش تا گوش آدم‌های سیاهپوشی می‌نشینند که تمام تلاششان بر این است تا عزای حسین (ع) را یک جور خاص برگزار کنند.

کاروان حسینی و حال و هوای شب‌های محرم

شب‌های دهه اول هدف اکثر مردم سیرجان ابتدا کاروان حسینی است و بعد هم حسینه ثار...؛ کاروان حسینی در سال ۱۳۲۶ توسط مرحوم ابراهیم صفایی و مرحوم غلامعباس انصاری و با کمک صنف رانندگان راه اندازی شد و دهه اول محرم بساط عزای حسین (ع) در آن برپا می‌شود. ۷ شب اول به روضه خوانی و سینه‌زنی می‌گذرد و سه شب آخر هیئت‌های کوچک و بزرگ با علم و طبیل و کتل از یک در کاروان که در ضلع جنوب شرقی میدان آزادی باز می‌شود؛ وارد کاروان شده و از در دیگر آن که از داخل یک کوچه تنگ و باریک به خیابان اصلی منتهی می‌شود؛ خارج می‌شوند. دور تا دور کاروان را پارچه مشکی نصب کرده‌اند و روی پارچه‌ها، تابلو فرش‌هایی از تمثال مبارک شهدای کربلا و جملاتی در وصف این شهدا نصب شده است. از همان بچگی چشم دنبال سینی چایی بود که با استکان‌های کمر باریک قدیمی بین جمعیت مردان می‌گشت و کامشان را

از عطر چای خوش طعم محرمی سیراب می‌کرد. دلم می‌خواست من هم یکی از آن استکان‌های کمر باریک را در دست بگیرم و جرعه‌ای چای بنوشم و به این سوال همیشگی پاسخ بدهم که «واقعاً چایی محرمی کاروان حسینی چه مزه‌ای دارد؟»

مدل عزاداری حسینه ثار... که یکی دیگر از مراکز شلوغ عزاداری در سیرجان است، کمی متفاوت است. یک فضای خیلی بزرگ است که با پرده از هم جدا شده. از گرم اباعبدالله... است که نصف جمعیت شهر خود را به این مکان می‌رسانند و با فاصله یک اپسلون کنار هم می‌نشینند و باز هم جا برای همه هست. هیئت‌های عزاداری به حسینه ثار... نمی‌آیند. اینجا فقط سینه‌زنی و نوحه‌خوانی است. خیلی هم گرم و پرشور است و معمولاً اشکم را درمی‌آورد. چند تلویزیون هم در قسمت زنانه گذاشته‌اند که عزاداری مردها را تماشا کنند. آخر شب‌های حسینه ثار... به یاد ماندنی است. عزاداری که تمام می‌شود، درها را می‌بندند و سفره امام حسین (ع) را پهن می‌کنند. طعم غذاهای نذری‌اش یک چیز وصف ناشدنی است که آدم را بدجور نمک‌گیر می‌کند. اباعبدالله... (ع) خودش کمک می‌کند که جمعیت به آن بزرگی را در عرض نیم ساعت شام می‌دهند و ساعت ۱۱ همگی در خانه‌هایمان هستیم. حسینه ثار... سر چهارراه موحدی، نماز ظهر عاشورا هم برگزار می‌کند. صف‌هایی ایجاد می‌شود آن سرش ناپیدا. همزمان با اقامه نماز امام حسین (ع) در ظهر عاشورا؛ مردم سیرجان در این صف‌های طولیل و در آن گرمای ظهرهای کوبیری، سر بر مهر

